

ሓበሬታ ብዛዕባ ክታቦት ኮቪድ-19 ኣብ ቀውዒ 2022

ኣዝዩ ኣገዳሲ ሓበሬታ ብሓጻኑ

- ኣብዚ ሕጂ ናይ ለበዳ እዋን ዳርጋ ኩሎም ነበርቲ ስዊዘርላንድ ተኸቲቦም እዮም ወይ ሕማም ኮቪድ-19 ኣሕሊፎም እዮም (ወይ ክልቲኦ)። እቲ ክብ ሕማም ዝከለኻል ስርዓተ ኣካላቶም (Immunsystem) ምስ ኮሮናቫይረስ ተቐላሱ እዩ። እቶም ኣብዚ እዋን ዝመለሱሉ ዘለዉ ዓይነታት ቫይረስ ልኡም ከይዲ ናይ ሕማም እዮም ዘስዕቡ። ከምቶም ናይ ቅድም ከቢድ ከይዲ ሕማም ዘስዕቡ ዓይነታት ቫይረስ ኣይኮኑን። ስለዚ እቶም ንክታቦት ዝምልከት ዝውሃቡ ለበዳታት ምስዚ ሓድሽ መበገሲ ኩነታት ናይ ቀውዒ 2022 ዝመጣጡኦ እዮም።
- ንኸቢድ ሕማም ኮቪድ-19 ዝተቐልዑ ሰባት፡ ኣብ ቀውዒ 2022 መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ብምኽታብ ሕማም ናይ ምክልኻል ዓቕሞም (እንተወሓደ ንግዚኡ) ከመሓይሹ ይኸእሉ። ብኸምዚ ምኽንያት ኩሎም ብፍሉይ ንሕማም ዝተቐልዑ ሰባት (ኣብ ሓደጋ ዝርከቡ ሰባት) መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ክኸተቡ ኣዝዩ ይምከር። → [ብፍሉይ ንሕማም ዝተቐልዑ ሰባት ዝምክላት ናይ ሓበሬታ ወረቓቕ](#)
- ንኹሎም ክልኣት ክብ 16 ዓመት ንላዕሊ ዝዕድሚኦም ሰባት፡ ኣብ እዋን ቀውዒ 2022 እቲ መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ብትሑት መንገድን ንሓጻር እዋንን እዩ ክብ ምልካፍን ልኡም ከይዲ ሕማምን ዝከለኻሎም። እቲ ክታቦት ክሰብ ሕጂ ሕማም ስለ ዝከለኻሎም፡ ኣብዚ ጉጅለ ዝርከቡ ዝተኸተቡ ሰባት፡ ከቢድ ሕማም ንኸሓሙ ዘሎ ሓደጋ (ሪስክ) ኣዝዩ ትሑት እዩ።

ኣብ ቀውዒ 2022 መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦትን መንገድን ይምከር

ኣብ ቀውዒ 2022 መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ነቶም ብፍሉይ ንሕማም ዝተቐልዑ ሰባት ይምከር፡

- ክብ 65 ዓመት ንላዕሊ ዝዕድሚኦም
- ሕጻናት ሕማም ዘለዎም ክብ 16 ዓመት ንላዕሊ ዝዕድሚኦም
- ትሪሚ 21 ዘለዎም ክብ 16 ዓመት ንላዕሊ ዝዕድሚኦም
- ነፍስ ጸራት

ዋላውን ኩሎም ክልኣት ክብ 16 ዓመት ንላዕሊ ዝዕድሚኦም ሰባት ኣብ ቀውዒ 2022 ክኸተቡ ይኸእሉ እዮም። እቲ ደረጃ ናይ ለበዳ ከከም ክፋል ሕብረተሰብ ይፈላለ እዩ።

ክፋል ሕብረተሰብ	ደረጃ ለበዳ
ብፍሉይ ነቲ ሕማም ዝተቐልዑ ሰባት	+++ ኣዝዩ ልዑል
ሰብ ሞያ ጥዕናን ኣለይቲ ናይቶም ብፍሉይ ነቲ ሕማም ዝተቐልዑ ሰባትን	++ ማእከላይ
ኩሎም ክልኣት ሰባት 16 ክሳብ 64 ዓመት ዝዕድሚኦም	(+) ትሑት

ኩሎም ኣንጻር ኮቪድ-19 ገና ዘይተኸተቡ ሰባት ውን ንኸኸተቡ ይምከር።

እቶም ዝተፈላለዩ ክፋላት ሕብረተሰብ ኣብ ቀውዒ 2022 መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ብምኽታብ ብኸመይ ይኸስቡ፡

- ብፍሉይ ነቲ ሕማም ዝተቐልዑ ሰባት
እዚ ጉጅለ ከቢድ ሕማም ንኸሓምዎ ኣብ ዝዓበዩ ሓደጋ ይርከቡ። ደረጃ ምክልኻል ናይቲ ቅድሚ ሕጂ ዝተኸተብዎ ክታቦት ቀልጢፉ ንኸገድል ውን እቲ ተኸእሎ ይዓቢ (ክብ ናይ ክልኣት ጉጅለ)። መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ብምኽታብ፡ እቲ ዓቕሚ ናይ ምክልኻል ከቢድ ሕማም፡ እንተወሓደ ንገላ ኣዋርሕ ይመሓየሹ።
ዋላውን ናይ ምክልኻል ዓቕሞም (Immunsystem) ኣዝዩ ዝደኸመ ሰባትን (ብሰንኪ ሕማም ወይ ፍውሳ)፡ ክልኣይ መበርቲዒ ክታቦት ዝተኸተቡ ክብ 80 ዓመት ንላዕሊ ዝዕድሚኦም ሰባትን፡ ብኸምዚ መንገዲ ከቢድ ሕማም ናይ ምክልኻል ዓቕሞም ከመሓይሹ ይኸእሉ።
- ሰብ ሞያ ጥዕና፡ ሰብ ሞያ ኣለይቲ ሕሙማት
እቲ ክታቦት ክሰብ ሕጂ ሕማም ስለ ዝከለኻሎም፡ ኣብዚ ጉጅለ ዝርከቡ ዝተኸተቡ ሰባት ከቢድ ሕማም ንኸሓሙ ዘሎ ሓደጋ (ሪስክ) ኣዝዩ ትሑት እዩ። እቲ መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት፡ ብትሑት መንገድን ንሓጻር እዋንን እዩ ክብ ምልካፍን ልኡም ከይዲ ሕማምን ዝከለኻሎም። ቫይረስ ናብ ክልእ ሰብ ከምዘይሓልፍ ክግበር ዳርጋ ኣይክኣልን እዩ።
ነቶም ብፍሉይ ነቲ ሕማም ዝተቐልዑ ሰባት ምእላይ መእንቲ ኸቕጽሉን ብውሑስ መንገዲ ጥዕንኦም መእንቲ ከከናኸንዎምን፡ ንኹሎም ኣብዚ ጉጅለ

ዝርከቡ፡ ሓደጋ (ሪስክ) ናይ ምልካፍ ከውሑዱ ዝደልዩ ሰባት፡ መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ንኸኸተቡ ይምከር።

• ኩሎም ክልኣት ክብ 16 ክሳብ 64 ዓመት ዝዕድሚኦም

እቲ ክታቦት ክሰብ ሕጂ ሕማም ስለ ዝከለኻሎም፡ ኣብዚ ጉጅለ ዝርከቡ ዝተኸተቡ ሰባት ከቢድ ሕማም ንኸሓሙ ዘሎ ሓደጋ (ሪስክ) ኣዝዩ ትሑት እዩ። እቲ መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት፡ ብትሑት መንገድን ንሓጻር እዋንን እዩ ክብ ምልካፍን ልኡም ከይዲ ሕማምን ዝከለኻሎም። ቫይረስ ናብ ክልእ ሰብ ከምዘይሓልፍ ክግበር ዳርጋ ኣይክኣልን እዩ።
ብብሕራዊ ከምኡውን/ወይ ብስራሕ ምኽንያት ሓደጋ (ሪስክ) ናይ ምልካፍ ከውሑዱ ዝደልዩ ሰባት፡ መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ንኸኸተቡ ይምከር።

ቆልዑን መንእሰያትን ከቢድ ሕማም ኮቪድ-19 ንኸሓሙ ዘሎ ሓደጋ ኣዝዩ ትሑት ስለ ዝኸነ፡ ትሑት 16 ዓመት ንዝዕድሚኦም ሰባት ኣብ ቀውዒ 2022 መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ንኸኸተቡ ኣይምከርን እዩ። ቅድሚ ሕጂ ሓሚሞም (ተለኺፎም) ስለ ዝነበሩ ወይ ክታቦት ስለ ዝወሰዱ፡ መብዛኤንኦም ልዕሊ 5 ዓመት ዝዕድሚኦም ቆልዑን መንእሰያትን ድሮ ጸረ-ኣካል ኣንጻር ኮሮናቫይረስ ኣለዎም።

መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት መዓስ ክውሰድ ይግባእ፡

መበርቲዒ (መሓደሲ) ክታቦት ኣብ ቀውዒ 2022 ክብ 4 ወርሒ ድሕሪ እቲ መወዳእታ ክታቦት ኮቪድ-19 ወይ 4 ወርሒ ድሕሪ ምልካፍ ብኮሮናቫይረስ (ትፈልጦ ምስትኸውን) ዘሎ ግዜ ክውሰድ ይክኣል።

እዚ ነቶም ብፍሉይ ንሕማም ዝተቐልዑ፡ ክልኣይ መበርቲዒ ክታቦት ዝተኸተቡ ሰባት ውን ይምልከት።

ክልኣት ክብ ሂወት ዘይብሎም ቫይረስ ዝተሰርሑ ክታቦታት (ነኣብነት ናይ ጉንፋዕ/ኢንፍልወንዛ) ምስ ክታቦት ኮቪድ-19 (ወይ ቅድሚኡ ወይ ድሕሪኡ ወይ ውን ኣብ ሓደ እዋን) ክውሰዱ ይኸእሉ እዮም።

ኣስተውዕሉ፡ ልዑል ረስኒ ኣለኩም ድዩ፡ ሓሚምኩም ኣለኹም ዲኹም ወይ ጽቡቕ ኣይስምዓኩምን ኣሎ ድዩ፡ ከምዚ ምስኸኸውን ቆጶራ ክታቦትኩም ቀይርዎ።

ክሳብ ሕጂ ክታቦት ኮቪድ-19 ንዘይተኸተቡ፡ ክብ 16 ዓመት ንላዕሊ ዝዕድሚኦም ሰባት እንታይ ይግባእ፡

ኣብዚ እዋን ናይ ለበዳ ዳርጋ ኩሎም ዘይተኸተቡ ሰባት ኣብ ስዊዘርላንድ፡ እንተወሓደ ሓንጻብ ብኮሮናቫይረስ ተለኺፎም እዮም። ሕማም ዝከለኻል ስርዓተ ኣካላቶም (Immunsystem) ምስ ኮሮናቫይረስ ተቐላሱ እዩ። ስለዚ፡ እቶም ብፍሉይ ንሕማም ቅሉዓት ዘይኮኑ ሰባት፡ ሓደ ክታቦት ጥራይ ክኸተቡ እዩ ዝምከር። ብኸምዚ መንገዲ እቲ ዓቕሚ ናይ ምክልኻል ከቢድ ሕማም ይመሓየሹ። ከም ኣማራጺ ውን ክልተ ሓባ ክታቦት ምውሳድ ይክኣል እዩ። እንተኸነ ግን ኣብ ሞንጎ እዞም ክልተ ክታቦታት ናይ 4 ሰሙን ፍልልይ ክህሉ ይግባእ።

ብፍሉይ ንሕመም ንዝተቐልዑ ሰባት ዝምልከት ሓበሬታ ኣብዚ ናይ ሓበሬታ ወረቐት ርእዩ

→ ብፍሉይ ንሕመም ንዝተቐልዑ ሰባት ዝምልከት ናይ ሓበሬታ ወረቐት

አዩናይ ክታቦት እዩ ዝምከር፡

እቲ ኣብ ቀውዒ ዝውሰድ ክታቦት፡ mRNA-ክታቦት ከይኑ፡ ነቶም ዓይነታት ሻይረስ ዝተመዓራረዩ፡ ኣንጻር ክልተ ዓይነት ሻይረሳት ዝሰርሕ ክታቦት (bivalente) ወይ ፕሮታይን ትሕዝቶ ዘለዎ ክታቦት ናይ Novavax (እዚ ምስ ዝህሉ) ንክኸውን ይምረጽ። ቅድሚ ሕጂ አዩናይ ዓይነት ክታቦት ተኸቲብካ ጸኒሕካ ብዘየገድስ፡ እዚ ዓይነት ክታቦት ክትክተብ ትኸእል ኢኻ። ንመበርትዒ (መሓደሲ) ክታቦት ኣብ ቀውዒ 2022 mRNA-ክታቦት (ፕፋይዘር/ባዮንቴክ ወይ ሞደርና፡ Pfizer/BioNTech ወይ Moderna) ምስ ዝኸውን፡ እቲ ዓይነት ክታቦት ከምቲ ናይ ቅድሚ ሕጂ ሞኖቫለንት (monovalent) (ኣንጻር ሓይ ዓይነት ሻይረስ ዝሰርሕ) ወይ ውን እቲ ቢቫለንት (bivalent) ዝብሃል፡ ነቶም ዓይነታት ሻይረስ ዝተመዓራረዩ፡ (ኣንጻር ክልተ ዓይነት ሻይረሳት ዝሰርሕ) ክታቦት ክኸውን ይኸእል (ክልቲኦም ይሰርሑ እዮም)። ኣብዚ ሕጂ ዋን ዘሎ ሓበሬታ ከምዘመልከቶ፡ እቶም ሞኖቫለንት (monovalent) ዓይነታት ክታቦት mRNA (ኣንጻር ሓይ ዓይነት ሻይረስ) ውን ኣንጻር እቶም ሓይሽቲ ኦሚክሮን ዓይነታት ሻይረስ (Oмикron) ይሰርሑን ካብ ከቢድ ክሳብ ሕክምና ዘእትወካ ሕመም ይከላኸሉልካን እዮም።

ኣገዳሲ፡ ነፍሰ ጸራትን ዘጥቡባ ኣይዳታትን ብmRNA-ክታቦት ይከተባ (ብፕሮታይን ትሕዝቶ ዘለዎ ክታቦት ናይ Novavax ክኸተባ የብላንን)።

ነዮኖት ሰባት እዮም ገሊኡም ዓይነት ክታቦታት ዘይሰማምዕዎም፡ ነዞም ዝስዕቡ ሰባት mRNA-ክታቦት ኮቪድ-19 ኣይንመክርን፡

- ዝተረጋገጸ ከቢድ ቁጥዑ ኣካል (ኣለርጂ) ናይ ትሕዝቶ እቲ ክታቦታት ዘለዎም ሰባት፡ ንብንት ናይ Polyethylenglykol (PEG) ወይ Tromethamin (TRIS)።

ነዞም ዝስዕቡ ሰባት ፕሮታይን ትሕዝቶ ዘለዎ ክታቦት ኮቪድ-19 ናይ Novavax ኣይንመክርን፡

- ዝተረጋገጸ ከቢድ ቁጥዑ ኣካል (ኣለርጂ) ናይ ትሕዝቶ እቲ ክታቦታት ዘለዎም ሰባት፡ ምናዳ ናይ Polysorbat 80, Saponine, Matrix-M።

ከምዚ ምስዝኸውን ካብ ክኢላ ናይ ቁጥዑ ኣካል ምኽሪ ውሰዱ። ተወሳኺ ሓበሬታ ኣብ መርበብ ሓበሬታ ናይ ሚንስትሪ ጥዕና ስዊዘርላንድ (BAG) ክትረኽቡ ትኸእሉ፡ www.bag-coronavirus.ch/impfung.

እቲ ክታቦት ውሑስ ድዩ፡

ክታቦት ኣንጻር ኮቪድ-19 ውሑስ እዩ። ነፍስ ወከፍ ክታቦት ኣብ ስዊዘርላንድ ፍቓድ የድልዮ። ሓይ ክታቦት ንኸፍቀድ ንውሕስነት፡ ኣድማዕነትን ዓይነትን ዝምልከት ልዑል ዝኾኑ ረጃሒታት ከማልእ ኣለዎ። ካብ ሓይግሎ ጥቕሙ ብንጻር ክልዕል ኣለዎ። ከምዚ ምስዝኸውን ጥራይ እዩ ኣብ ስዊዘርላንድ ሓይ ክታቦት ዝምከር። ክኢላታት ሰብ ሞይ ንውሕስነትን ኣድማዕነትን ናይ ክታቦታት ቀጻሊ ይቋጻጸርዎ እዮም።

እንታይ ዓይነት ዘይድለዩ ሳዕቤናት ክህልዉ ይኸእሉ፡

ድሕሪ ዝኾነ ክታቦት ዘይድለዩ ሳዕቤናት ከጋጥሙ ይኸእሉ እዮም። መብዛሕትኦ ግዜ ፎኪስ ክሳብ ማእከላይ ሳዕቤናት ከይኖም ቀልጢፎም ዝሓልፉ እዮም። እዞም ዘይድለዩ ሳዕቤናት ድሕሪ ክታቦት ብዘከክ ግዜ ይርአዩ፡

- ኣብቲ ዝተኸተብካሉ ቦታ ናይ ቅልጽምካ ቃንዝ ይገብረልካ፡ እቲ ቦታ ይንድር ወይ ይሓተጥ።
- ድኻም
- ቃንዝ ናይ ርእሲ
- ቃንዝ ጭዋዳታትን መላግብ ኣካላትን
- ሓፈሻዊ ምልክታት ከም ቁሪ ቁሪ፡ ስምዒት ናይ ረስንን ትሑት ዝዓቕኑ ረስንን
- ዕግሮግሮ ምባል
- ምሕባጥን ምቕንዛውን ኣብ ትሕትሕ ናይ ዝርከቡ ጽክታት
- ቁጥዑ ቆርበትን ምሕካኽን

ከምዚ ዓይነት ምልክታት፡ ኣካልና ምክልኻል ኣንጻር እቲ ሕመም የማዕብል ከምዘሎ የርእዮና። እዞም ዘይተደልዩ ሳዕቤናት ከም ግቡኡ ድሕሪ ሓዲር እዋን ዝጠፍኡ እዮም። ድሕሪ ሓይ ሰሙን ገና ምልክታት ናይ ዘይተደልዩ ሳዕቤናት ኣለኩም ዶ፡ እቶም ምልክታት እንዳገደዱ ይኸዱ ኣለዉ ዶ፡ እዚ የሻቕለኩም ኣሎ ድዩ፡ ከምዚ ምስዝኸውን ምስ ሓኪምኩም ተዛረቡ።

ኣዘዩ ሳሕቲ ከቢድ ዘይተደልዩ ሳዕቤናት የጋጥሙ። ኣብ ሓይ ሓይ ሰባት ድሕሪ ክታቦት ከቢድ ኣካላዊ ቁጥጋዕ ከጋጥሞ ይኸእል። ነኣብነት ከቢድ ሕገጥ፡ ነድሪ፡ ምሕካኽን ሕጽረት ትንፋስን።

ኣዘዩ ሳሕቲ ውን ኣብ ውሽጢ 14 መዓልቲ ድሕሪ ክታቦት መብዛሕትኦ ግዜ ፈኮስትን ክሕክሙ ዝተኸእሉ ረኽስታት ናይ ጭዋዳ ልቢ ወይ ቆፎ ናይ ልቢ ተራእዮም ይፈልጡ። ፍሉጣት ምልክታት ናይ ረኽሲ ጭዋዳ ልቢ እዞም ዝስዕቡ እዮም፡ ቃንዝ ኣፍ-ልቢ፡ ሕጽረት ትንፋስን ልዑል ህርመት ልብን። እዚ መብዛሕትኦ ግዜ ኣብ ውሽጢ 2 ሰሙን ድሕሪ ክታቦት የጋጥሙ። ከምዚኦም ዓይነት ምልክታት ምስዘጓንፉኹም ብኸፈልጡፍ ንሓኪምኩም ተወከሱ።

ተወሳኺ ሓበሬታ

ክፍሊት፡ ክታቦት ኮቪድ-19 ንዓኹም ካብ ክፍሊት ነጻ እዩ።

ተኸእሉ ናይ ክታቦት፡ ኣበይ ክትክተቡ ከምትኸእሉ ኣብ መርበብ ሓበሬታ ወይ ኣብ ናይ ሓበሬታ መስመር (Infoline) ናይ ካንቶንኩም (www.foph-coronavirus.ch/cantons) ሓበሬታ ኣናድዩ።

ተወሳኺ ሓበሬታ ብዛዕባ ክታቦት ኮቪድ-19 ኣብ መርበብ ሓበሬታ ናይ ሚንስትሪ ጥዕና ስዊዘርላንድ (BAG) ክትረኽቡ ትኸእሉ፡ www.foph-coronavirus.ch/vaccination ወይ ድማ ንሓኪምኩም ወይ ንፋርማሲኹም ተወከሱ።

ሊንክታት፡

- [How does the COVID-19 vaccination work? \(ክታቦት ኮቪድ-19 ከመይ ይሰርሕ\) | FOPH \(foph-coronavirus.ch\)](#)
- [Frequently Asked Questions \(FAQ\) \(admin.ch\) \(ብተሕ ግዜ ዝሕተቱ ሕቶታት\)](#)

